

ELS FLORIJN

Laatste nacht

MOZAÏEK | ROMAN

Laatste nacht

Els Florijn
Laatste nacht

Roman

Tweede druk

MOZAÏEK – ZOETERMEER

Van Els Florijn verschenen ook bij Uitgeverij Mozaïek:

Schaduw van de wolf (2005)

Het meisje dat verdween (2010)

Tweede, gewijzigde druk 2011

ISBN 978 90 239 9374 2

NUR 301

Ontwerp omslag Wil Immink

Typografie Geert de Koning

De eerste druk van deze roman verscheen in 2003 bij

Uitgeverij Kok, Kampen

© 2011 Uitgeverij Mozaïek, Zoetermeer

Alle rechten voorbehouden

*Wij verlangen de waarheid, en vinden
in onszelf slechts onzekerheid.*

283 [437], *Gedachten*, Pascal

Voor mijn ouders

EERSTE DEEL

I

Nu moet ik het doen, denkt hij. Zijn vingers sluiten zich stevig om de pen. Hij begint te schrijven.

Voor Alex,

Hoe langer ik aarzel om het op te schrijven, hoe moeilijker en onwaarschijnlijker het lijkt...

...wat ik je door middel van deze brief wil zeggen. Ik zou het je moeten vertellen, maar niemand weet beter dan jij en ik hoe onmogelijk dat is.

Ik vrees dat je meer op me lijkt dan me lief is, en dat dit tussen ons in staat. Het belet me om juist dat aan je te vragen wat ik je al zo lange tijd heb willen vragen. Ik ben het niet minder belangrijk gaan vinden, maar juist belangrijker, en dat dwingt me mijn pen op papier te zetten en al schrijvende te zoeken naar een hartelijkheid die me wat vreemd toeschijnt na de vele verwijten.

Je bent niet zo verbitterd dat je dit niet zou willen lezen; juist jij zult het lezen, want het is voor jou, aan jou, en niet voor je zus. Het is voor jou omdat je zult weten wat ik bedoel, omdat jij de woorden zult lezen die ik niet schrijf.

Voor jou en voor mij zal ik bij het begin beginnen.

Toen ik je moeder leerde kennen was ik nog niet zo oud...

Het was woensdag toen hij de boekwinkel in kwam lopen. Hij zocht iets voor zijn moeder. Daar stond ze, met een boek in haar hand en haar hoofd gebogen, zon die koperrood over haar haren vlamde. Ze droeg een

korte rok en een blauw truitje zonder mouwen. Ze keek hem aan toen hij binnenkwam. Hij mompelde een vage groet en liep naar een plank met boeken. Hij liet zijn ogen langs de titels glijden, maar zag niets wat zijn moeder zou aanspreken.

Toen hij terug naar huis fietste, zag hij dat vlammeende zonrode haar overal, en dacht aan de koele grijze ogen die hem aangekeken hadden en herinnerde zich de welving van haar heupen en haar stevige benen onder de korte rok. De zon brandde trillend op het asfalt en de banden van zijn fiets leken te smelten.

De volgende dag ging Steven terug.

Hij had het zichzelf nooit vergeven als hij niet teruggegaan was, al voelde hij zich niet op zijn gemak toen hij de winkel binnenstapte en dezelfde ogen naar zich voelde kijken. Hij liep naar een boekenrek. Ze zei 'goedemorgen' en hij wist dat ze naar hem bleef kijken, maar hij draaide zich niet om om haar aan te kijken.

Hij had niet gehoord dat ze vlak achter hem was komen staan, en schrok toen ze vroeg: 'Kan ik u soms ergens mee helpen?' Ze zei het met een ernstige toon in haar stem, maar toen hij zich omdraaide zag hij haar mondhoek trekken.

De eerste keer dat hij met haar uitging kwam hij haar thuis ophalen. Ze had haar adres voor hem opgeschreven, hij kende het dorp waar ze woonde niet. Hij had het briefje in het voorvakje van zijn portemonnee gedaan, zodat hij haar handschrift zag als hij hem opendeed.

Hij was te vroeg. Toen hij met zijn vaders auto de straat inreed dacht hij: zal ik nog een paar straten omrijden, dat ik precies op tijd ben? Nee, dacht hij toen, want de gedachte extra tijd met haar door te brengen lokte hem wel.

Het was een brede straat. Grote huizen. Nummer honderdvijfendertig moest hij hebben. Hij reed langzaam door, onder de indruk van de buurt waar ze woonde. Zouden haar ouders zoveel geld hebben?

De straat werd smaller. Hij boog naar voren om de huisnummers te kunnen lezen.

Honderdnegeentwintig. Het volgende huis was klein, verscholen achter coniferen. Hij kon het huisnummer niet lezen.

Honderddrieëndertig. Een bungalow met een plat dak, drie auto's voor het huis.

De volgende moest het zijn. Hij zag een auto staan. Verstand had hij er niet van, maar de auto zag er duur uit.

Aan het begin van de lange oprit stonden eiken in een lange rij. De tuin was prachtig onderhouden. De zon vonkte op witte steentjes.

Woonde Martha hier?

Hij haalde haar voor ogen, het koperrode haar, de eenvoudige kleren die ze had gedragen.

Ze deed zelf open. Hij zag spotlichtjes in haar ogen toen ze vroeg: 'En, kon je het vinden?'

'Natuurlijk. Zo'n huis zie je niet snel over het hoofd.'

Ze lachte. 'Kom maar binnen.'

Hij nam haar op. Ze droeg een witte bloes en een spijkerbroek.

Het leek of ze hier niet paste, staand op de drempel van dit huis, haar hand op de koperen deurknop.

‘Kom dan,’ zei ze.

Hij liep haar na. Een gang, overal spiegels. Ze liep de trap op. Een blauwe traploper met versleten plekken op de plaats waar veel voeten hadden gelopen. Zijn hand gleed langs de gladde leuning.

‘Ik woon boven,’ zei ze, ‘de rest verhuur ik.’

‘Verhuur je?’ vroeg hij. Hij dacht haar verkeerd verstaan te hebben. ‘Wonen je ouders ook boven?’

‘Nee.’ Ze liep voor hem uit door de overloop. Een groot raam wierp stoffig strijklicht op deuren die helderrood waren geschilderd.

‘Ik woon niet meer bij mijn ouders. Dit huis is van mij.’

‘Van jou?!’

Ze draaide zich om. ‘Ja. En dit is mijn gedeelte.’ Ze hield de deur voor hem open.

‘Dit zijn mijn opa’s spullen nog allemaal. Ik wilde deze kamer moderner inrichten. Ik ben er nog niet toe gekomen. Misschien laat ik het nu wel zo, al vind ik het er burgerlijk uitzien.’

Burgerlijk? Steven zou er hij wist niet wat voor doen om in zo’n kamer thuis te komen. Alleen de ruimte al. De ramen, groot, en rond vanboven. Het uitzicht op de tuinen achter het huis, op weiland in de verte, bos daarachter.

De televisie paste niet in de kamer. Hij vermoedde dat zij hem er had neergezet. Stoelen met houtsnijwerk aan de poten, kussens van blauw fluweel met geborduurde

hoeken, een bureau en een secretaire die op dezelfde manier als de stoelen versierd waren.

Hij draaide zich naar haar toe. 'Je hebt me wat uit te leggen.'

Er kwam een frons boven haar ogen. 'Waarom?' vroeg ze. 'Dit huis is van mij. Net als veel geld. Toen mijn opa stierf, kreeg ik alles. Op de voorwaarde dat het altijd in de familie Van Hezen zou blijven.'

Ze lachte hardop. 'Ik blij dat mijn moeder Van Hezen heet. Ik heb haar naam aangenomen.'

'En je ouders dan?' vroeg hij verbaasd.

'O.' Ze haalde haar schouders op. 'Mijn opa was nijdig op mijn moeder omdat ze hertrouwde toen ze van mijn vader gescheiden was. Hij had mijn vader voor haar uitgezocht, namelijk. Zo was mijn opa, erg op stand. Hij wilde de man waarmee ze hertrouwde niet eens zien. Mij wel. Ik kwam graag bij hem. Mijn opa was wat vreemd. Je moest met hem kunnen omgaan.'

'Hoe vreemd?' vroeg Steven. Hij wilde de tijd in dit wonderlijke huis nog even rekken.

'Overheersend. Niet geliefd. Wel bij kinderen. Daar kon hij mee omgaan.'

Ze lachte naar hem. 'Mijn moeder zei dat ik op hem leek.'

'Kom je nog wel bij je vader of moeder?' vroeg hij.

'Nee,' zei ze.

Ze liep een deur door, kwam terug met een jas over haar arm.

'Zullen we gaan?'

Ze liep voor hem uit naar beneden. Overal schilde-

rijen op de wand langs de trap. Hij hield niet van de zware, vergulde lijsten, van die donkere olieverf met vernis, maar van de statigheid die de gang uitstraalde was hij onder de indruk.

‘Waarom werk je in een boekwinkel?’ vroeg hij.

Ze gaf hem pas antwoord toen ze naast hem in de auto zat.

‘Ik moet wat doen. Niet de hele dag in dat huis rondhangen. In dit baantje kan ik mijn eigen gang gaan. Niemand die me op mijn vingers kijkt.’

Hij vroeg er verder niet naar. Hij zette de auto bij een park neer, en ze liepen onder de bomen, gingen zitten. De zon scheen op hun gezicht.

Ze fascineerde hem. Hij dacht dat hij haar persoonlijkheid op zich af voelde stralen. Hij wilde daar deel aan hebben, aan haar, aan haar leven, aan wat ze dacht en voelde. Ze was zo radicaal anders dan de vrouwen die hij kende.

Toen Martha haar ogen sloot, liet Steven voorzichtig zijn vinger over haar neusbrug, over haar voorhoofd glijden. Ze liet het toe.

‘Ik ben geen aantrekkelijke huwelijkskandidaat,’ zei ze die avond tegen hem. Ze zaten tegenover elkaar aan een tafeltje, hij had haar net uit een hoge karaf wijn ingeschonken.

‘Waarom niet?’

Zoals hij haar hier zag zitten, rozig lamplicht op haar gezicht, haar ogen groot en helder, leek ze hem uitstekend geschikt.

Er trok opnieuw een rimpel boven haar ogen.

‘Omdat dít,’ – ze opende haar handen, de palmen naar boven – ‘het enige is wat ik mee zal nemen in mijn huwelijk. Mijn geld, het huis, dat zal altijd van mij blijven.’

Hij hoorde de harde ondertoon in haar stem, boog zich naar haar toe en legde zijn handen op de hare.

‘Dat kan mij niets schelen,’ zei hij, ‘jij bent voor mij genoeg.’

De eerste herinneringen zijn Steven het dierbaarste. Latere herinneringen zijn vager, behalve de herinnering aan haar dood. Hij vraagt zich wel eens af wat zijn kinderen daar nog van weten: Alex was bijna vier toen ze stierf en Sari twee. Alex was maandenlang van slag. Hij praatte bijna niet en at zo weinig dat Steven bang was dat hij naast zijn vrouw ook zijn zoontje moest verliezen.

Ze wilde haar kinderen niet in het ziekenhuis zien.

‘Nee,’ zei ze, ‘nee, laat ze maar thuis. Want als ze meekomen...’

Wat er achter dat ‘meekomen’ kwam, wist hij niet, want de keer dat ze het zei draaide ze haar hoofd naar de muur. Zonder haar tranen te zien, wist hij dat ze hilde. Ze lag stil, alsof ze plotseling in slaap gevallen was, maar hij wist dat haar gezicht vertrokken was en dat de natte plek onder haar wang groter werd en groter. Hij liep bang weg.

Het was een zaterdagavond dat hij haar de eerste keer meenam naar zijn ouders. Hij was haar op wezen halen.

Ze zat zwijgend naast hem. Hij keek naar haar profiel: de iets gebogen neus, die haar wat hooghartig gaf, de smalle lippen, het hoge voorhoofd, het rode haar.

Hij had haar gevraagd of ze er tegenop zag, maar ze had alleen maar smalend haar lippen op elkaar geduwd.

Ze bleef zwijgen, ook toen hij haar aanwees hoe mooi de eik naast het eerste huis van het dorp was met vlam-mende herfstkleuren. Ze draaide haar gezicht niet naar hem toe. Het leek alsof zij helemaal met zichzelf alleen was.

Dat had ze wel vaker. Dan zei hij iets tegen haar, maar ze reageerde niet, of ze bekeek hem met zo'n blik dat hij het gevoel kreeg dat hij niet meer dan een bijzaak voor haar was. Hij had haar er een keer naar gevraagd. Ze had hem opmerzaam aangekeken, gelachen. Toen had ze zijn gezicht in haar handen genomen.

‘Haal je niet zulke rare dingen in je hoofd,’ zei ze.

Hij had haar gezicht van heel dichtbij bekeken. Haar grijze ogen die hem aan bleven kijken. Hij had niet tegen die blik opgekund, het gevoel gekregen dat ze meer wist dan hij ooit zou weten. Hij wilde erachter komen waarom ze hem dat gevoel gaf. Meer dan ooit wilde hij de diepte achter haar ogen leren kennen.

‘Wij wonen hier,’ zei hij. Hij reed de auto de oprit op.

Ze stapte uit en bekeek het huis. Nog steeds zei ze niets. Hij zag haar ogen glijden over de witte gordijnen, de orchideeën in bruine potten voor het raam.

‘Kom,’ zei hij. Hij liep voor haar uit naar binnen. Zijn moeder kwam hen in de hal tegemoet, een glimlach op haar gezicht. Ze stak haar hand uit.

Martha lachte en schudde de uitgestoken hand.

‘Ik ben Stevens moeder, maar dat had je vast al wel begrepen.’

‘Dat had ik inderdaad al begrepen.’

Steven keek naar haar gezicht. Van de spot die in haar ogen lag, was niets in haar stem te ontdekken.

Hij stelde haar aan zijn vader voor. Zijn moeder zorgde voor koffie. Steven keek haar na terwijl ze naar de keuken liep.

Hij voelde zich ongemakkelijk. Hij keek naar Martha, die naast hem op de bank zat, haar gezicht naar zijn vader gekeerd. Die vertelde iets tegen haar. Hij zag haar gezicht niet terwijl ze luisterde.

Hij zette de koffie voor haar neer, stootte haar zachtjes aan om te vragen of ze melk of suiker wilde. Ze wilde geen van beide.

‘Zo, jij bent goedkoop,’ zei zijn moeder. Daar reageerde ze niet op. Hij hield haar de schaal met koeken voor, maar ze bedankte.

‘Ik heb ze vanochtend zelf gebakken,’ zei zijn moeder.

‘Dan mag ik er vast wel twee,’ zei zijn vader.

Hij begon met zijn vader te praten over een project waar hij op zijn werk mee bezig was. Zijn vader ging er gretig op in en probeerde af en toe Martha bij het gesprek te betrekken, maar ze zei niet veel terug.

Zijn moeder zweeg de rest van de avond.

Het was nog niet laat toen hij haar terugbracht naar haar huis. Hij reed de auto tot vlak voor de deur. Voor ze uitstapte, boog ze zich naar hem toe en kustte hem. Hij

sloeg zijn armen om haar heen en hield haar vast, zijn gezicht tegen haar krullende haar.

‘Laten we snel trouwen,’ zei ze.

Zijn moeder stond hem op te wachten toen hij daarna thuiskwam.

Een klein glimlachje lag om zijn mond toen hij terugdacht aan de manier waarop hij haar in zijn armen had gehouden.

‘Steven?’

Hij zag haar pas staan toen hij halverwege de trap was. Langzaam liep hij weer naar beneden.

‘Ja?’

‘Hoe lang ken je Martha al?’

Hij moest even nadenken. ‘Een paar maanden.’

‘Dat is geen meisje voor jou.’ De toon waarop ze het zei kleurde zijn gezicht rood.

‘En waarom niet?’ Hij hoorde hoe agressief zijn stem klonk.

‘Geloof me nou maar,’ zei zijn moeder, ‘dat is geen meisje voor jou.’

Hij verbaasde zich over haar woorden. Dat ze dit zo zei.

‘Je kent haar amper,’ zei hij.

Hij draaide zich om en liep naar boven.

Ze was zo mager geworden dat hij soms moest zoeken naar een gelijkenis met de Martha van vroeger. De Martha die hij voor het raam had gefotografeerd, een baan zonlicht over haar haren, haar gezicht gebogen over Alex die ze in haar armen hield. Toen de foto ont-

wikkeld was, was ze er blij mee. Hij hing tot haar dood in de kamer.

Hij ging die avond vroeger dan anders naar het ziekenhuis. Hij wist niet waarom. Ze hadden het hoofdeinde van haar ziekenhuisbed opgedraaid. Hij keek recht in haar ogen toen hij de deur opendeed. Ze had de deken tot aan haar kin opgetrokken. De trek van pijn had haar mondhoeken al wekenlang niet meer verlaten.

Hij kuste haar voorzichtig. Ze bleef hem aankijken. Ook toen hij al zat, zei ze niets toen hij wat aan haar vroeg. Af en toe bevochtigde ze haar lippen met het puntje van haar tong.

Eindelijk zei ze iets. ‘Steven,’ zei ze, ‘ik ga dood.’

Hij zei niets.

‘Al gauw, Steven.’

Hij knikte.

‘Kom eens hier zitten,’ zei ze. Hij kwam op het bed zitten, voelde haar magere benen achter zijn rug. Haar adem ging hijgerig. Het gebeurde de laatste tijd steeds vaker dat hij niet verstond wat ze zei.

Ze zweeg een lange tijd, schoof toen haar hand met een voorzichtig gebaar over zijn hand.

‘Ik ben de enige voor je geweest,’ zei ze. Ze sloot even haar ogen.

Hij greep haar hand vast. Ze keek hem weer aan, haar mond lachte, haar ogen niet.

Die nacht droomde hij. Martha stond voor hem zoals hij haar de eerste keer gezien had. Toen veranderde ze

en liep naar hem toe, met een gezicht dat vreemd was en haar mond zei: 'Nooit, nooit, Steven.' De kamer waarin ze stond was plotseling zo koud als ijs, sneeuw lag op de bank en dik ijs op het glas. Haar lippen waren blauw. Maar ze bleef het zeggen. 'Nooit. Nooit, Steven.'

Hij werd wakker van de telefoon.

ELS FLORIJN

Laatste nacht

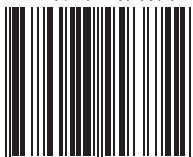
Steven is 28 jaar als zijn vrouw sterft en hij achterblijft met twee kleine kinderen. Zijn belofte aan zijn vrouw om niet te hertrouwen gijzelt hem... en zijn kinderen. Als Steven en zijn zoon Alex – in een poging dichterbij elkaar te komen – samen op vakantie gaan, wordt pijnlijk duidelijk hoe groot de kloof tussen hen beiden geworden is.

Laatste nacht is een roman over wantrouwen, maar tegelijk over sterke wederzijdse betrokkenheid, over de onmogelijkheid te zeggen wat er gezegd moet worden, en over een verbondenheid die niets anders oplevert dan eenzaamheid.

Els Florijn schreef na haar debuutroman Laatste nacht nog twee succesvolle romans: Schaduw van de wolf en Het meisje dat verdween, dat door Andries Knevel werd uitgeroepen tot de beste roman van 2010.

NUR 301

ISBN: 978 90 239 9374 2

9 789023 993742